

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.009/2017/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Székely Ákos, a tanács elnöke

Dr. Sebe Mária, előadó bíró

Dr. Márki Zoltán, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2017. december 19.

Az ügy tárgya: csalás büntette

Terhelt: G.-né G. E. II. rendű

Első fok: Nyíregyházi Járásbíróság, 39.B.132/2014/39., ítélet,
tárgyalás, 2015. december 1.

Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 2.Bf.180/2016/8., ítélet,
nyilvános ülés, 2016. október 21.

Az indítvány előterjesztője: a II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára, hatályon kívül helyezésért

Rendelkező rész

A csalás büntette miatt P. I. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Nyíregyházi Járásbíróság 39.B.132/2014/39. számú és a Nyíregyházi Törvényszék 2.Bf.180/2016/8. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Nyíregyházi Járásbíróság 2015. december 1-jén kihirdetett 39.B.132/2014/39. számú ítéletével a II. rendű terheltet 2 rendbeli

felbujtóként, egy esetben folytatólagosan elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] miatt halmazati büntetésül 1 évi szabadságvesztésre és 3 évre pénzügyi szolgáltatás nyújtásától, mint foglalkozástól eltiltásra ítélte, valamint vele szemben 8.845.000 forint összegre vagyonekobzást rendelt el. A szabadságvesztés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette azzal, hogy végrehajtása elrendelése esetén börtönben kell fogamatba venni és a büntetés 2/3 részének kiállása után bocsátható feltételes szabadságra. A magánfelek polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította és rendelkezett a bűnjelekről, valamint a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Nyíregyházi Törvényszék a 2016. október 21-én kelt 2.Bf.180/2016/8. számú ítéletével az elsőfokú határozatot a II. rendű terheltet érintően megváltoztatta. Cselekményeit felbujtóként elkövetett csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] és 2 rendbeli felbujtóként elkövetett csalás büntettének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] minősítette, büntetését pedig akként súlyosította, hogy a felfüggesztésre vonatkozó rendelkezést mellőzte és 200 napi tétel, 1.000 forint napi összegű pénzbüntetésre, valamint 2 évre közügyektől eltiltás mellékbüntetésre is ítélte, ugyanakkor a vagyonekobzást mellőzte. Ezt meghaladóan a terheltet érintően helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

[3] Az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által tett kiegészítéssel irányadónak tekintett tényállás lényege szerint a II. rendű terhelt a nyíregyházi székhelyű K. Kft. ügyvezetésre és önálló képviselőre jogosult tagja volt, amely társaság mint hitelközvetítő szerződéses kapcsolatban állt az R. Bank sértettel. P. I. I. rendű és a II. rendű terheltek 2006 és 2008 között rendszeres haszonszerzésre törekedve ingatlan fedezetkénti felajánlásával hitelt vetettek fel olyan emberekkel, akiknek nem állt szándékukban a kölcsön törlesztése. A köztük lévő munkamegosztás szerint a tényállás 1-3. pontjaiban írt esetek mindegyikében az I. rendű terhelt beszélt rá a tulajdonosokat ingatlanuk értékesítésére (megterhelésére), illetőleg a „vevőket” hitel felvételére. Két esetben a lakóházakat színleg a K. Kft. vásárolta meg és értékesítette tovább a kölcsönt felvevő terhelteknek. Ennek kapcsán a II. rendű terhelt magasabb kölcsön folyósítása érdekében az ingatlanok felújítását és tehermentesítését finanszírozta, illetőleg a hitelügyintézésnél megbízottként eljárta.

[4] A III. rendű terheltnek pénzre volt szüksége, de korábbi adósságai miatt hitelt nem kapott volna, ezért az I. rendű terhelt rábeszélte a IV. rendű terheltet, hogy az adott ingatlant fedezetként felajánlva személyi kölcsönszerződést kössön az R. Bank sértettel. A hitelfelvétel során a IV. rendű terhelt nevében a II. rendű terhelt járt el. Az 5.000.000 forintos kölcsön folyósítását követően az I-II. rendű terheltektől a III. és IV. rendű terhelt is

200.000-200.000 forintot kapott, a kölcsönnek ezt meghaladó és készpénzben felvett további részét a IV. rendű terhelt az I. rendű terheltnek adta át. A hitelt sem a III. rendű, sem a IV. rendű terheltnek nem állt szándékában törleszteni, a banknak okozott kárból 1.167.404 forint térült meg (1. tényállási pont).

- [5] S. I.-nek az I-II. rendű terheltek 2.596.113 forintot adtak a lakóház felújítására és a korábbi hiteltartozás kiegyenlítésére, majd a tehermentesített ingatlant a K. Kft. adásvételi szerződéssel megvásárolta. Ezután az I. rendű terhelt az V. rendű terheltnek 300.000 forintot ígért, ha az R. Banktól az ingatlan megvásárlásához 8.000.000 forint hitelt igényel azzal, hogy a törlesztőrészletet majd a kft. fogja fizetni. A hitelügyintézésnél az V. rendű terhelt nevében szintén a II. rendű terhelt járt el. A bank által folyósított 8.000.000 forintos kölcsönt az I. rendű terhelt vette fel. A hitelt sem az V. rendű terheltnek, sem az eladó kft.-nek nem állt szándékában törleszteni, a banknak okozott kárból 185.000 forint térült meg (2. tényállási pont).
- [6] Az S. házaspár újsághirdetés útján került kapcsolatba az I-II. rendű terheltekkel, mivel adótartozásukat nem tudták fizetni és pénzre volt szükségük. Annak ismeretében, hogy a házaspár nem hitelképes, az I. rendű terhelt kb. 2.000.000 forintot adott S. A.-éknak korábbi tartozásaik kiegyenlítésére és a melléképület felújítására, majd a K. Kft. adásvételi szerződéssel 11.000.000 forintért megvásárolta az ingatlanukat, de ténylegesen S. A.-ék csak 600.000 forintot kaptak az I. rendű terhelttől. Ezután az I. rendű terhelt a VI. rendű terheltnek 400.000 forintot ígért, ha az R. Banktól az ingatlan megvásárlásához 6.000.000 forint összegű hitelt igényel. A hiteligénylésre a VI. rendű terhelt ráállt, noha a hitelt nem állt szándékában törleszteni. A hitelügyintézésnél a VI. rendű terhelt nevében ugyancsak a II. rendű terhelt járt el. A bank által folyósított 6.000.000 forintos kölcsönt az I. rendű terhelt vette fel, a banknak okozott 6.000.000 forint kárból 637.000 forint térült meg (3. tényállási pont).
- [7] Az eljáró bíróság jogi értékelése szerint a II. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége - a tettesek (IV. rendű, V. rendű és VI. rendű terheltek) csalási cselekményeihez kapcsolódó - felbujtói bűnrészességben állapítható meg.

II.

- [8] A jogerős ügydöntő határozat ellen a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontját megjelölve a II. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt.
- [9] Álláspontja szerint a bíróság az 1. tényállási pont tekintetében törvényes vád hiányában járt el, mivel erre nézve a vádirat nem tartalmaz a büntetőtörvénybe ütköző konkrét elkövetési magatartást. A 2-3. tényállási pontok vonatkozásában pedig a bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, amikor nem oldott fel olyan ellentéteket, amelyek a II. rendű terhelt büntetőjogi felelősségére

kihatnak. Indítványa elsődlegesen az első- és másodfokú határozat hatályon kívül helyezésére, másodlagosan az 1. pont tekintetében az eljárás megszüntetésére, a 2-3. pontokat illetően pedig a bíróság új eljárás lefolytatására utasítása, harmadsorban a jogerős ítélettel kiszabott büntetés végrehajtásának félbeszakítására irányult.

- [10] Indokai szerint a II. rendű terheltnek azt rótta fel a bíróság, hogy ő bujtotta fel a hitelt felvenni szándékozókat arra, hogy a bank megtévesztésével, valós ügylet látszatát keltve jogtalan haszonhoz jussanak. Ezzel szemben a vádiratban az ügyészség konkrét elkövetési magatartást csak az I. rendű terheltet érintően ír le, azaz a II. rendű terhelt vonatkozásában a vádirat nem tartalmazza a törvényi tényállásnak megfelelő konkrét tényeket. A másik két tényállási pontban kétségbe vonta, hogy a hitelfelvétellel kapcsolatban a II. rendű terhelt eljárta, illetve, hogy a hitelt felvevők szándékával tisztában lehetett volna.

III.

- [11] A Legfőbb Ügyészség BF.1025/2017/1. számú átiratában a védő által benyújtott felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak, így a terhelt tekintetében a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta. Rámutatott, hogy felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló abszolút eljárási szabálysértés, ha a bíróság törvényes vád hiányában jár el. A jelen esetben azonban a vádlói legitimációhoz nem fér kétség és a B.9939/2011/16-I. számú vádiratban a terhelték személye is egyértelműen meghatározott. A felülvizsgálati indítvány kapcsán azt kell érdemben vizsgálni, hogy a vádirati tényállásban leírt cselekmények önmagukban alkalmasak-e valamilyen, a büntetőtörvénybe ütköző cselekmény megállapítására. A vádiratnak az 1. pontja tartalmazza azokat a tényeket, amelyek alapján a II. rendű terhelt tekintetében megállapítható a csalás büntette, azonban a vádirati tényállásból arra vonható következtetés, hogy a csalást tettesként megvalósító terheltékben a bűncselekmény elkövetésére irányuló szándék nem a II. rendű terhelt tevékenysége következtében alakult ki. Ebből adódóan a vagyon elleni bűncselekményt helyesen nem felbujtóként, hanem bűnsegédi minőségben követte el. Mindez azonban a vád törvényességét nem érinti és a téves minősítés törvénysértő büntetés kiszabásához sem vezetett.

A felülvizsgálati indítványnak az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozása is megalapozatlan, mivel döntését mind az első-, mind a másodfokú bíróság a ténykérdések és jogkérdések tekintetében egyaránt kellően megindokolta. Az eljárta bíróság feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést sem vétett. Erre figyelemmel az ítélet hatályában való fenntartását indítványozta, a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítását nem tartotta indokoltnak.

IV.

- [12] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsülésen bírálta el.
- [13] A védő felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [14] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető. A törvényi feltételeknek megfelelő törvényes ok a felülvizsgálatra, ha a bíróság jogerős ítéletében törvénysértően állapítja meg a terhelt büntetőjogi felelősségét [Be. 416. § (1) bekezdés a) pont], vagy törvénysértő büntetést szab ki [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont]. A felülvizsgálatot lehetővé tevő eljárási szabálysértéseket pedig a törvény taxatívén sorolja fel [Be. 416. § (1) bekezdés c) és d) pont]. Végül a Be. 416. § (1) bekezdése pedig valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, miszerint felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen van helye.
- [15] A Be. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés].
- [16] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések - így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [17] A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el [Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpont], avagy a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan [Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a) alpont].
- [18] Részben eltérőek azonban az említett eljárási szabálysértések jogkövetkezményei. Bár mindkettő kötelezően a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését vonja maga után, azonban ehhez továbbmenően a törvényes vád hiánya esetén az eljárás megszüntetése, az indokolási kötelezettség teljes megszegése esetén pedig az eljárást bíróság új eljárás lefolytatására való utasítása párosul.
- [19] A Be. 2. § (2) bekezdése szerint törvényes a vád, ha a vádemelésre

jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. Az indítvány a törvényes vád fenti ismérvei közül kizárólag a vád tárgyává tett cselekmény pontosan körülírtságát vitatta. Az 1/2007. BK vélemény I/1/b) pontja szerint a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét és idejét stb. Jelen ügyben a II. rendű terhelttel szembeni ügyészi vád e követelményeknek mindenben megfelel.

- [20] Az indítványnak az indokolási kötelezettség megsértésére való hivatkozása mint eljárási szabálysértés - és egyúttal felülvizsgálati ok - nem bármiféle indokolási hiányosság esetén, hanem csak akkor valósul meg, ha az indokolási kötelezettség nem teljesítése egyúttal felülbírálatra is alkalmatlanná teszi az ítéletet. A törvény ugyanis csak a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása tekintetében elmulasztott indokoláshoz fűzi a hatályon kívül helyezés következményét (BH 2012.32.).
- [21] Az indokolási kötelezettség tehát akkor eredményez felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény- vagy jogkérdés kapcsán olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, mire alapozta a bíróság a döntését (BH 2010.117.). Az indokolási kötelezettség feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező megsértése nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatból kitűnik az eljárt bíróság tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel kapcsolatban mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye azonban kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10.I.).
- [22] Az indítvány az indokolási kötelezettség megsértése címén valójában kizárólag a bizonyítékok bírói mérlegelésének módját, tartalmát és eredményét támadta. Az indokolási kötelezettség felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező megsértését határozottan el kell különíteni az ítélet ténybeli megalapozottságától vagy megalapozatlanságától, és ez utóbbit eredményező bizonyítékértékelési hibáktól. Az indokolási kötelezettség akkor teljesül, ha az ügydöntő határozat tartalmazza a határozatok indokolásának törvényben felsorolt kellékeit, és azok alapján pontosan nyomon követhető a bíróság tényleges értékelő tevékenysége. Megállapítható, hogy az érdemi döntés szempontjából jelentős, mely bizonyítékot a bíróság miért vetett el vagy miért fogadott el. Az értékelő tevékenység eredménye, annak érdemi

helyessége vagy helytelensége, teljessége és szempontjai azonban már nem az indokolási kötelezettség teljesítésének a kérdése, hanem az ítélet megalapozottságát érintő kérdés, ami az előzőekben kifejtettek szerint a felülvizsgálati eljárásban vitássá nem tehető. Az ismertetett követelményeknek az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása mindenben megfelel. Az ítéletből minden részletre kiterjedően, világosan nyomon követhető a mérlegelési tevékenység folyamata. A védő az indokolási kötelezettség feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező megsértése címén kerülő úton a bizonyítékok értékelésének az eredményét, az értékelés tartalmi-logikai összefüggéseit, ezen keresztül pedig az ítéleti tényállást támadta. Ez azonban ellentétes a Be. 423. § (1) bekezdésében írt tényállás-támadási tilalommal, amely kifejezetten kizárja, hogy a Kúria a felülvizsgálat során az indokolás tartalmi helyességét vizsgálja, ellenőrizze.

[23] A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján valóban felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására az anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. A jelen ügyben azonban erről nincs szó. Az eljáró bíróság nem sértett törvényt, amikor a terhelt bűnösségét megállapította. Tévedett azonban a II. rendű terhelt bűnrészesi alakzatát illetően, mivel a váddal összhangban álló, irányadó tényállás szerint nem a II. rendű, hanem az I. rendű terhelt ébresztett szándékot a bűncselekmény elkövetésére. A II. rendű terhelt a hitelfelvétel céljával egyértelműen tisztában volt, cselekvősege azonban a felbujtástól időbeliségében és tartalmában is eltérő volt: részint a már kialakult szándékot erősítette, részint az ingatlanok értéknövelését, illetve tehermentesítést szolgáló pénz előlegezésével, illetve kft. általi megvásárlásával, továbbá a kapcsolatai révén banki ügyintézésben vállalt képvisellel szándékosan nyújtott a csaláshoz segítséget. A bűncselekmény elkövetésében ekként bűnsegédként [Btk. 21. § (2) bekezdése] vett részt. Ehhez képest az elkövetői minőség megállapítása önmagában nem, csak akkor felülvizsgálati ok, ha törvénybe ütköző büntetést eredményez [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont]; a jelen esetben azonban nem ez történt.

[24] A védő indítványa a részesi elkövetői alakzat megállapítását támadta anyagi jogi okból; vitatva, hogy az elbírált cselekményeit felbujtóként követte el. A felülvizsgálati indítvány valójában a bűnösség megállapítása miatt előterjesztett, ekként eredményre nem vezethetett.

[25] Következésképpen a felülvizsgálati indítvány valamennyi érve alaptalan.

[26] Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

- [27] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [28] A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2017. december 19.

Dr. Székely Ákos s.k. a tanács elnöke, Dr. Sebe Mária s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
BÉ